

Matti Ville Itkonen Kotalahdessa

Vuosi 1837 – Matti on 10-vuotias

Minun nimeni on Matti Ville Itkonen.
Asun Leppävirran Kotalahdessa
suuren järven rannalla.
Olen kymmenvuotias poika.
Synnyin keväällä vuonna 1827.

Isäni nimi on Matti.
Hän sanoo, että olemme jo
kahdestoista sukupolvi siitä Laurista,
joka saapui Kotalahteen lähes
kolme sataa vuotta sitten.

Minun on vaikea kuvitella niin
pitkää aikaa.
Meidän elämämme on varmasti
hyvin erilaista kuin Laurin.

Nyt kerron sinulle millainen
minun tavallinen päiväni on.

Matti Ville Itkonen Kotalahdessa 1830-luvulla

Tässä on Matti Ville Itkosen perhe.

He asuvat yhdessä Itkosen torpassa ja tekevät työtä, huolehtivat toisistaan ja elävät yhdessä arkea.

Isoisä Matti

syntynyt 13.12.1778

Isoisä on perheen vanhin. Hän muistaa paljon tarinoita menneiltä ajoilta ja kertoo niitä lapsenlapsilleen.

Isoäiti Eeva

tytönimi Eeva Stina Laitinen
syntynyt 6.6.1779

Isoäiti huolehtii kodista ja kaikista perheenjäsenistä. Hän on lempeä ja viisas, ja osaa monia taitoja.

Isä Matti Itkonen

syntynyt 15.1.1803

Isä huolehtii perheen töistä ulkona. Hän on taitava käsistään ja tekee paljon työtä perheen hyväksi.

Äiti Margareeta

tytönimi Margareeta
Loviisa Laakkonen

syntynyt 20.3.1803
Äiti huolehtii kodista, ruoasta ja lapsista. Hän on ahkera ja lämmin sydäminen.

Matti Villellä on 8 sisarusta. He kasvavat yhdessä, leikkivät, auttavat toisissa ja pitävät toisistaan huolta.

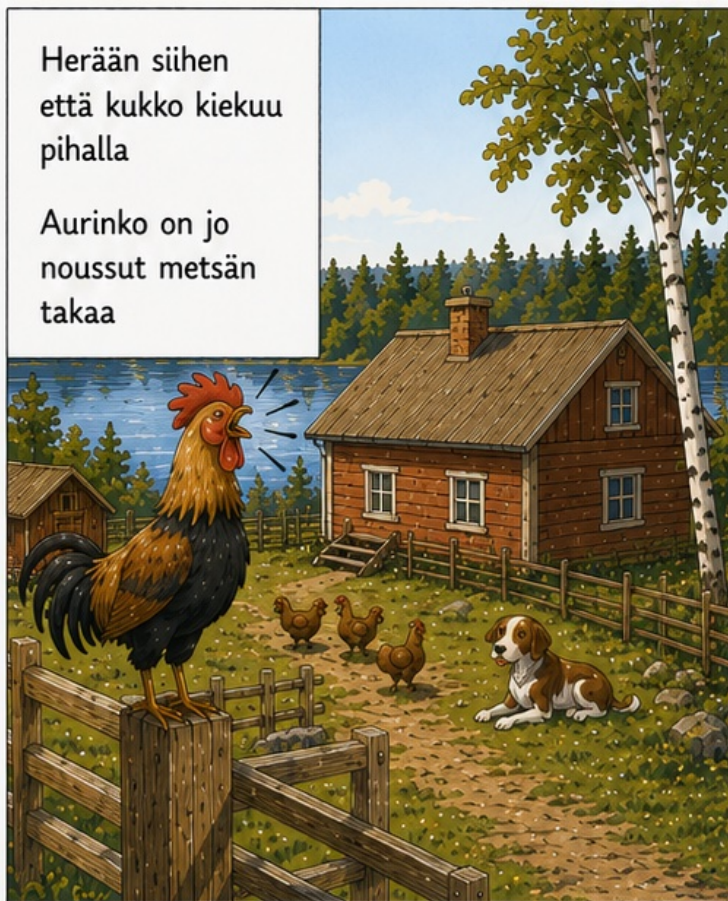

Perhe asuu Itkosen torpassa järven lähellä. Jokaisella on oma tärkeä tehtävänsä.

Herään siihen
että kukko kiekuu
pihalla

Aurinko on jo
noussut metsän
takaa

Pirtissä tuoksuu
ruisleipä

Äiti nostaa
puurokattilaa
liedeltä.

Isä istuu pöydän
ääressä
korjaamassa
valjaita

Joko mies
on valmis
päivän
töihin?

Joo!

Aamiaisen jälkeen
lähdän navetalle

Lehmät odottavat ruokaa.
Niillä on tapana ilmoittaa
asiasta hyvin äänekkäästi

Yksi lehmistä
nimeltä Mansikki
tunnistaa minut heti.
Tai ainakin luulen niin.

Mansikki tulee
niin lähelle että
sen lämmin hengitys
osuu kasvoihini.

Saat kyllä
heinät ihan
kohtaa.

Mansikki ei näytä
vakuuttuneelta.

Kun eläimet
on ruokittu isä
ottaa kirveen.

Lähdetään
metsään.

Kuljemme vanhaa
polkua pitkin.
Järvi jää selän taakse.

Kuuset kohoavat
korkeina
ympäriällä.

Isä näyttää yhtä
suurta mäntyä.

Tuosta tulee
vielä hyvä hirsi.

Se näyttää
minusta enemmän
metsän jättiläiseltä
kuin rakennus-
tarpeelta.

Päivän aikana
kaadamme
muutaman puun.

Tai oikeastaan
isä kaataa.

Minä autan
oksien
keräämisessä.

Siinäkin
riittää
tekemistä.

Muistatko sen
ensimmäisen
Laurin?

Joo!

Lauri asui vain pienessä
savupirtissä lehmien kanssa.
Savupirtin Lauri rakensi
itse metsästä kaatamistaan
puista.

Olivatkohan
ne puut tästä
metsästä?

Kyllä Matti.
Täältä ne
olivat.

Katson ympärilläni.
Yhtäkkiä tuntuu hassulta
ajatella, että joku esi-isäni
kulki samoissa metsissä jo
1500-luvulla.

Puolenpäivän jälkeen
palaamme kotiin.

Järveltä kuuluu
loiskeita.

Kylän pojat ovat
rannassa.
Juoksen heidän
luokseen.

Rakennamme
kaarnaveneitä.

Minun veneeni
näyttää hyvältä.
Ainakin omasta
mielestäni.

Laskemme veneet
veteen.
Tuuli tarttuu
purjeisiin.

Yksi vene
uppoaa heti.

Se ei ole minun
veneeni.
Olen siitä hyvin
tyytyväinen.

Tykkään siitä
kun saan auttaa äitiä
ja isää päivän askareissa
ja leikkiä ystäväni kanssa
luonnossa.

Meillä ei ole
täällä koulua.

Välillä kiertokoulun
opettaja on kuitenkin
tullut pitäjälle
naapuritaloon
opettamaan.

Kiertokoulussa
harjoittelimme
aakkosia, lukemista
ja katekismusta.

Kiertokoulua on
kuitenkin vain
muutaman kerran
vuodessa.

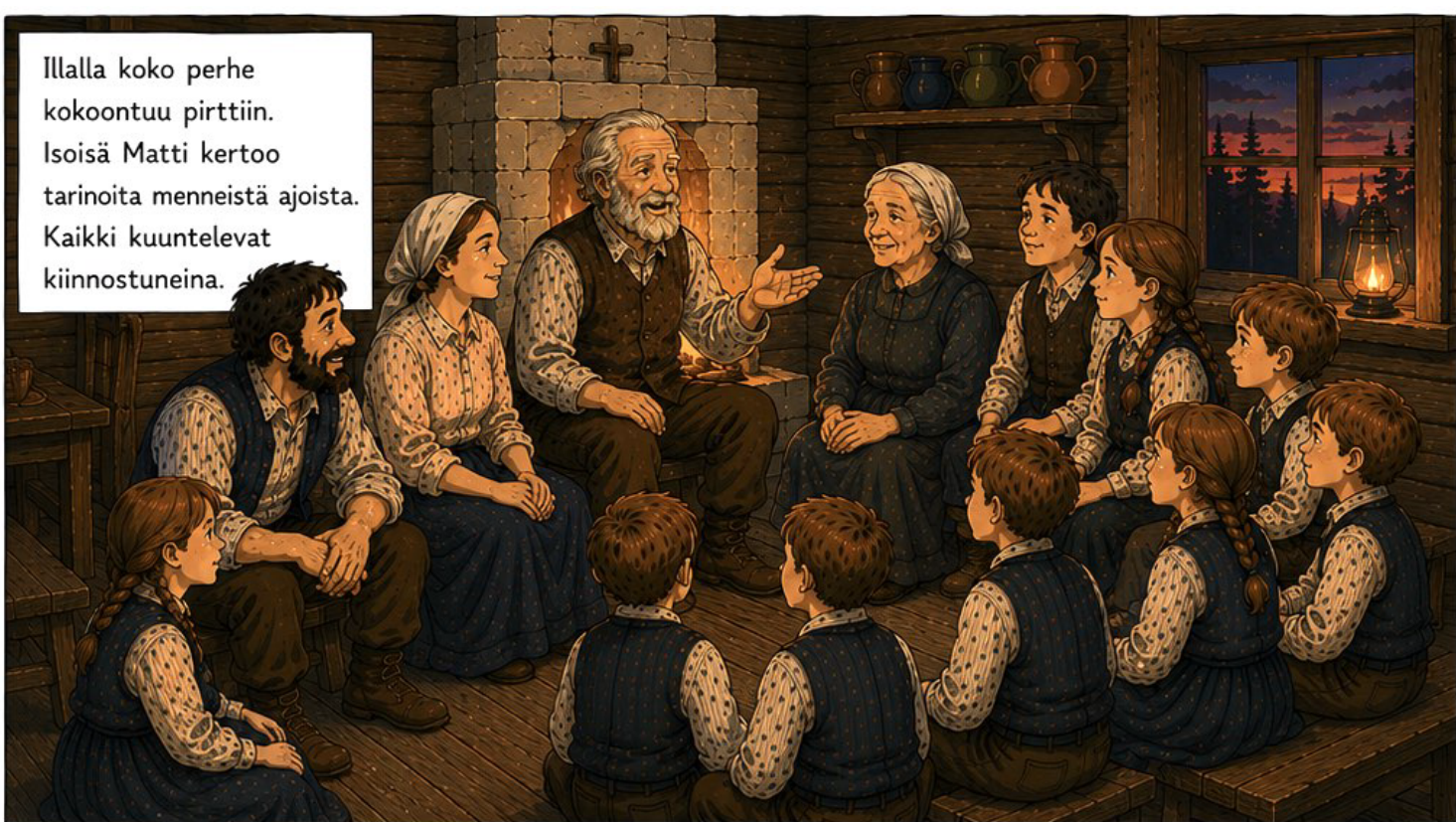
Minun mielestäni se on
hyvä, koska tykkään
enemmän olla metsässä
ja järvellä.

Siellä oppii erilaisia taitoja
kuin koulusta, mutta
molemmat ovat hyödyllisiä.

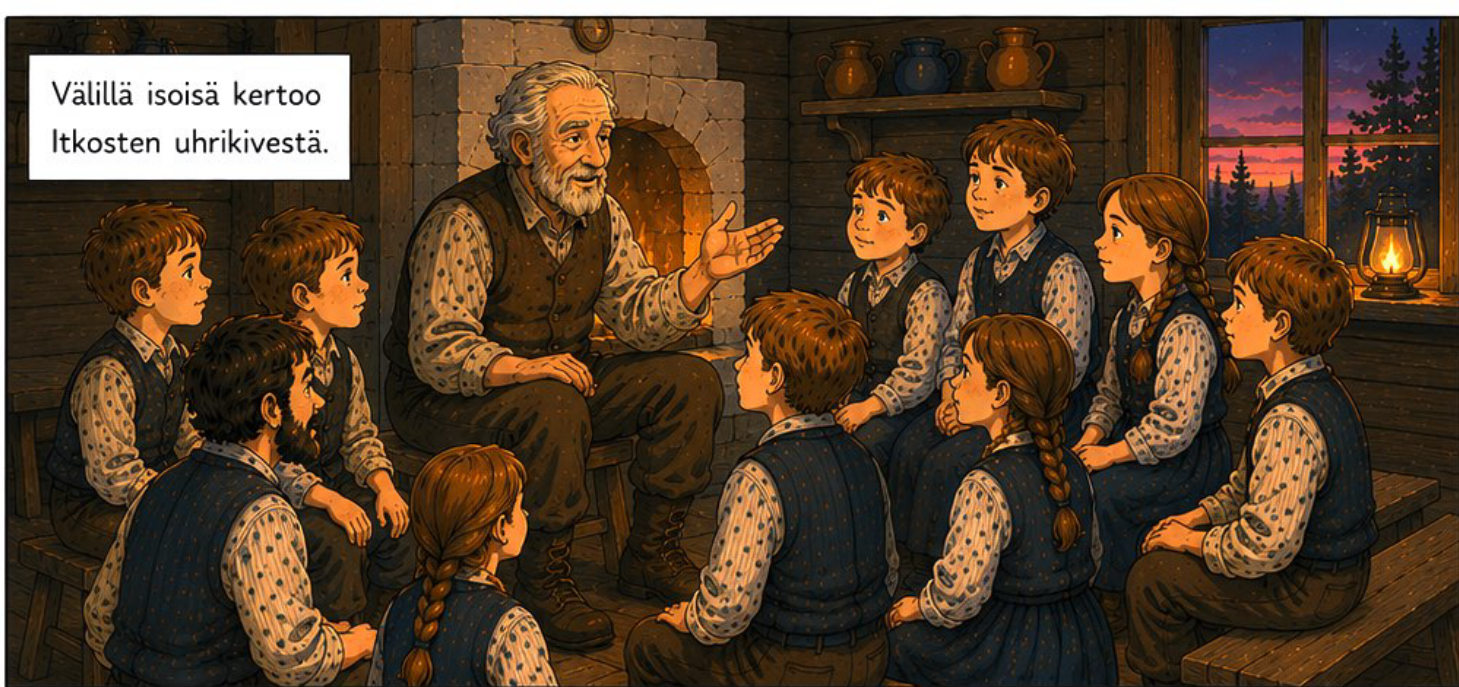
Illalla koko perhe
kokoontuu pirttiin.
Isoisä Matti kertoo
tarinoita menneistä ajoista.
Kaikki kuuntelevat
kiinnostuneina.

Tarinoissa menneet
sukupolvet elävät yhä.
Ne kulkevat mukana
niin kuin metsän polut,
joita pitkin on kuljettu
jo kauan sitten.

Välillä isoisä kertoo
Itkosten uhrikivistä.

Se sijaitsee täällä
pitäjän metsässä.

Olen käynyt siellä
perheeni kanssa.

Isä kertoi kuinka aina ennen
Itkoset kävivät uhrikivellä
uhraamassa esimerkiksi
ruokaa.

Uhrikivellä ovat
käyneet kaikki
esi-isäni, kuten
Paavali, kaikki
Laurit ja kaikki
Matit.

Uhrikivi yhdistää
minut siihen
ensimmäiseen Lauriin,
joka saapui tänne
300-vuotta sitten.

Uhrikivi on meidän
yhteinen perintö ja
sitä on tärkeä vaalia.

Ennen nukkumaanmenoa
käyn vielä ulkona.
Ilta on tyyni.
Järvi on lähes peilityyni.

Katson
kotipihaa.

Taloa.

Navettaa.

Saunaa.

Peltoja.

Sitten yritän kuvitella
ensimmäisen Laurin
saapumassa tänne.

Silloin täällä oli
vain metsää.

Nyt täällä on koti...

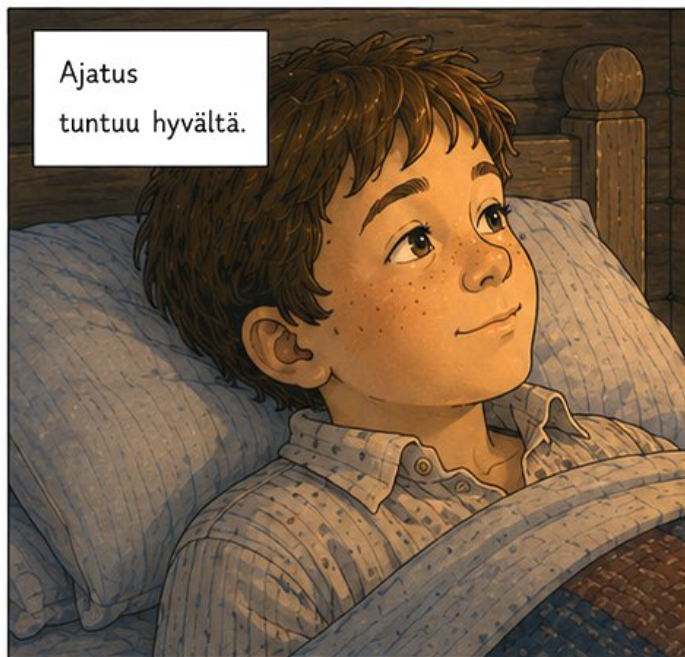
...ja on ollut jo monta
sukupolvea Itkosia.

Minä olen yksi heistä.
Kahdestoista sukupolvi.

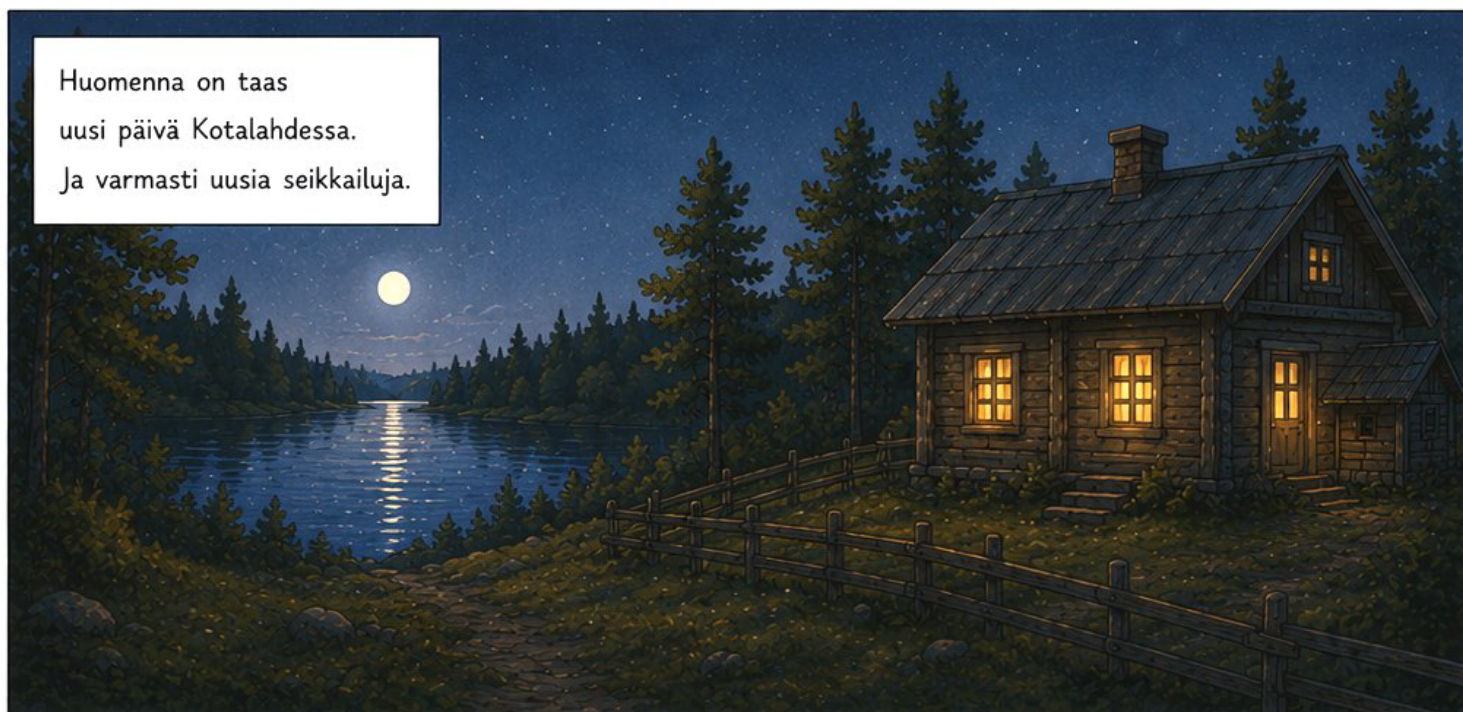
Ajatus
tuntuu hyvältä.

Käperryin
peiton alle.

Huomenna on taas
uusi päivä Kotalahdessa.
Ja varmasti uusia seikkailuja.

Tiesitkö?

Matti Villen aikaan 1830-luvulla Suomessa elettiin Venäjän vallan aikaa, ja Suomi oli osa Venäjän suuriruhtinaskuntaa.

Kotalahden kaltaisissa kylissä suurin osa ihmisistä ansaitsi elantonsa maanviljelyllä ja kalastuksella.

Lapset osallistuivat päivittäin maatalan töihin, mutta he kävivät myös kylän koulua, jos sellainen oli saatavilla. Opetus keskittyi lukemiseen, kirjoittamiseen, laskemiseen sekä uskonnonopetukseen.

Perheet olivat nykyistä suurempia. Yhdessä talossa saattoi asua useita sukupolvia, ja lapsia oli tyypillisesti useita.

Kaarnaveneet, puumiekat ja erilaiset ulkoleikit olivat lasten suosittuja huvituksia.

Hevoset olivat tärkeitä työeläimiä maataloilla.

Talvisin liikuttiin paljon suksilla ja hevosen vetämällä reellä.

Lukutaito oli tärkeä taito, jota arvostettiin. Monissa kodeissa Raamattu ja virsi-kirja olivat ainoita kirjoja.

Kylissä elettiin tiiviissä yhteisössä, jossa naapuriapua ja yhteistyötä arvostettiin.

Maatalan työt rytmittivät vuodenaikojen mukaan: keväällä kylvö ja eläinten hoito, kesällä niitto ja heinänteko, syksyllä sadonkorjuu ja talvella metsätöitä, korjaus- sekä käsitöitä.

Kiertokoulut olivat harvinaisia, ja opetus oli monessa paikassa puutteellista. Varsinainen kansakoulu Leppävirralle perustettiin vuonna 1892.

Itkosten suvun tarina jatkuu vahvana nykypäivään. Uudet sukupolvet vaalivat juuriaan ja rakentavat tulevaisuutta ympäri Suomea.

Samaan aikaan Suomessa ja maailmalla

Suomessa rakennettiin paljon uusia kirkkoja. Monet niistä ovat edelleen käytössä.

Suomessa perustettiin ensimmäiset säästöpankit, jotka auttoivat ihmisiä säästämään ja lainaamaan.

Suomessa alettiin rakentaa teitä ja siltoja, jotta ihmiset ja tavarat pääsivät liikkumaan helpommin.

Suomessa sanomalehtiä alettiin julkaista yhä enemmän, ja uutiset levisivät nopeammin.

Maailmalla höyrykoneet ja rautatiet muuttivat liikennettä ja teollisuutta.

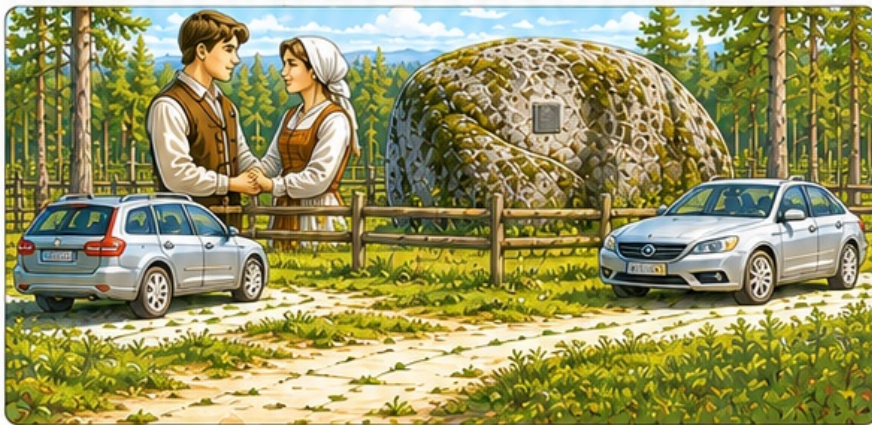
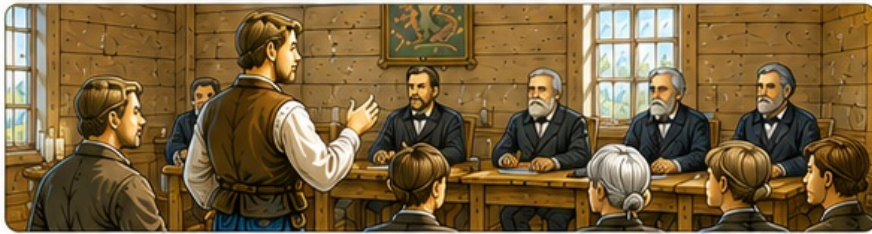
Maailmalla keksittiin sähkö ja sitä alettiin käyttää valaistuksessa.

Maailmalla kansakunnat nousivat itsenäisyyteen. Esimerkiksi Belgia itsenäistyi vuonna 1830.

Uhrikiven tarina

UHRIKIVEN HISTORIAA

Uhrikivi, Walkiakivi, Kihlakivi – Näitä nimityksiä voidaan käyttää tästä siirtolohkareesta.

Uhrikivenä tätä ovat käyttäneet ainakin nykyisten Itkosten suvun kantaisä Lauri, joka saapui Leppävirralle 1500-luvun alkukymmeninä. Hän valitsi tämän luonnonkauniin Kotajärven ranta-alueen asuinpaikakseen.

Suomalaisten muinaisuuskassa hengillä ja maahisilla oli tärkeä asema. Niille uhrattiin mm. suolaa, leipää ja ohrajoumaa. Tämä siirtolohkare, vaikuttava kooltaan ja hieman syrjässä, oli luonteva uhrauspaikka.

Vuonna 1664 Itkosten kolmatta polvea edustava Paavali oli todistajana Leppävirran talvikäräjillä naapurinsa Juho Pekanpoika Laitisen nostamassa rajariitatutussa. Raja oli käyty vuonna 1556 ja oikeus halusi varmistua, mihin raja silloin oli määrätty.

Paavali Itkonen todisti, että raja oli vannottu tällä kivellä ja siksi tämä kivi määräisi rajan paikan. Lisäksi hän kertoi käräjillä, että hänen isänsä ja isoisänsä olivat asettaneet kivelle ruokauhreja. Kiven uhrikuppeihin asetetut leipä ja suola olivat säilyneet kolme vuotta koskemattomina ja pilaantumatta. Käräjillä kivesä käytettiin nimitystä Walkiakivi.

Muinaisuuden tutkija professori Juha Pentikäisen mukaan uhrikupit ovat metsästäjien siihen hakkaamia 6000 – 7000 vuotta sitten. Niistä muodostuvat Otavan, Orionin ja Perseuksen tähtikuviot, joista varsinkin Perseuksen kuvio liittyy peuranmetsästäjien rituaaleihin. Tähtikuviot ovat olleet metsästäjille kello, kartta ja kompassi erämaassa, ja ne ovat liittyneet luontevasti jumalien palvontaan. Orastava kristinusko suhtautui kielteisesti alkuperäisuskontoihin ja kiveen hakattu risti lienee peräisin tältä ajalta.

Nykyisin Uhrikivi tunnetaan myös Kihlakivenä. Todennäköisesti nimi johtuu nuorten kokoontumisesta kivelle ja kaikesta siihen liittyvästä, aina kihlautumiseen saakka.

Uhrikivi on ollut merkittävä paikka Leppävirran ja Kotalahden historiassa jo lähes 500 vuotta, niin Itkosille kuin alueen muillekin suvuille ja asukkaille. Tutkiessaan Itkosten sukua 1. sukukirjansa varten Juho Itkonen löysi uhrikiven kivien muistoksi jälkipolville. Museovirasto on rahoittanut Uhrikiven muinaismuistolain nojalla vuonna 1985. Siihen kiinnitettiin arkkitehti Matti O. Itkosen suunnittelema muistolaatta vuonna 1988.

Itkosten sukukunta on ostanut alueen vuonna 1993 ja huolehtii sen hoitamisesta. Laajemman kunnostuksen teimme vuonna 2025 kun naapurin kanssa yhteistyössä tehtiin kaksi autopaikkaa vierailijoiden käyttöön. Alueen polut kunnostettiin esteettömiksi. Vuonna 2026 alueen kalusteet uusittiin.

Uhrikivi-laulu

Jäätikkö järkäleen kuletti,
tämän Sukukunnan suuren kiven.
Jätti tuon aholle tälle,
kun jää järveksi sulivat.

Monet kivistä kertomukset,
tosiksi kaikki on todettu.
Kupit kiveen koversi,
esi-isämme ensimmäiset.

Näistä eineksin hyvitti haltijoita,
ohrajoumaakin ojensi.
Jäkälä kiven valkean verhosivat,
oholla aurinkoisella.

Rajakiveksi tämä ratkaistiin,
maita kun muoin jokoivat.
Nuoret kivellä kihlautui,
tälle rakkauden valat vanhoen.

Sukukunta tämän lunasti,
Itkosille ikiomaksi.
Kasvata nyt sukupuutta,
tietoja oksan omasi.
Tulevien tutkiskella,
aikoja esi-isien.
Nyt pihlajat pyhät puhuvat,
ajoista sukupolvien.
Kuuset teille kuiskuttavat,
ajatukset aikalaisten.

Joukosta suuresta soturien
uhrimme antaneet,
tiemme sodissa niin monissa kulkeneet,
rannoilla maamme kauas Moskovan,
kentille kunnian niin monet jääneet,
haudat urhojemme piilossa
syvyyksissä salojen.

Jaakko Itkonen

Sukumme Itkonen

Tämä laulu on kirjoitettu kuvaamaan Itkosten suvun pitkää matkaa Kotalahden rannoilta nykypäivään. Laulussa muistellaan Uhrikiveä, esi-isien työtä, sodissa kaatuneita sukulaisia sekä sukupolvien ketjua, joka jatkuu edelleen uusien Itkosten kautta.

Olet sukumme Itkonen armahin,
joukosta suuresta Suomen sukujen,
tiemme Savossa ovat kulkeneet
vuosia satoja,
rannoilla järvien kimmeltävien,
metsissä suurissa samoillen,
niemen notkoon talomme rakentaen.

Olet sukumme Itkonen armahin,
kivelle uhrimme antaneet,
jumalille muinaisille huolemme kantaneet,
jumalat nuo kadonneet maille manalan,
vain rajaksi maillemme kivemme jäi,
huutakoon se tarina
esi-isistämme muinaisista.

Olet sukumme Itkonen armahin,
joukosta suuresta soturien
uhrimme antaneet,
tiemme sodissa niin monissa kulkeneet,
rannoilla maamme kauas Moskovan,
kentille kunnian niin monet jääneet,
haudat urhojemme piilossa
syvyyksissä salojen.

Olet sukumme Itkonen armahin,
elantomme maasta saaneet,
henkemme ylen jalo,
urhojen rohkeus ja Itkotar'ten kauneus,
sukumme voimahan uuteen kasvattaneet;
sukumme olet kestävä kuin kivemme.

Olet sukumme Itkonen armahin,
ajat uudet ja haasteet suuret,
sai sukumme ylen viisas vastaanottaa,
tiemme myös seuduille oudoille kulkivat,
kehtohon Hengen ja kulttuurin,
sai siellä sukumme tehtävät
niin monet.

Olet sukumme Itkonen armahin,
tarinat nuo tuhannet sukumme,
kaikkea ei koskaan tietohomme tule,
mut' verehemme kirjoitettuna ne ovat;
sydämemme sykkii työntäen verta - liikkeelle,
kohti uusia vuosisatoja -
kauas tulevaisuuteen.

Kirjoittanut: Risto M J Itkonen

Matti Ville Itkonen Kotalahdessa 1830-luvulla

Itkosten 18. sukupolven Aava Lehikoinen ja hänen isoisänsä Itkosten 16. sukupolven Vesa Itkonen ovat yhdessä tehneet useita tarinoita eri sukupolvien Itkosista lapsina Kotalahdessa. Tarinoiden lapset ovat Aavan ja Vesan esiisiä sukupolvien takaa. Alla näkyy Aavan ja Vesan sukulinja kantaisästä Lauri Itkosesta alkaen. Kirjat on tehty tekoälyä erityisesti kuvituksessa hyödyntäen, mutta ne perustuvat kuitenkin oikeisiin ihmisiin ja tapahtumiin ja pyrkivät kuvaamaan ajan tapahtumia mahdollisimman hyvin.

Tämä kirja käsittelee **Matti Ville Itkosta**, joka on tämän sukulinjan 12. sukupolvi. Matti Ville syntyi v. 1827 Kotalahdessa. Matti Villen perhe oli kahdensanlapsinen ja hän oli lapsista toiseksi vanhin. Matti Ville kävi rippikoulun v. 1844 sen ajan tapaan kahdessa osassa, viikon kesäkuussa ja kolme viikkoa syksyllä. Matti meni naimisiin naapurissa asuneen Eeva Kristiina Koivistoisen kanssa ja he saivat neljä lasta. Hän kuoli vuonna 1903 75-vuotiaana.

KIRJAN TEKIJÖIDEN SUKULINJA

(Kotalahti, Leppävirta)

Sukupolvi	Nimi	Mones lapsi	Elinvuodet	Ikä	Puoliso	Asuinpaikka
1	Lauri Itkonen	ei tietoa	1520–1580	60	ei tietoa	Kotalahti
2	Lauri Itkonen	1/1	1544–1610	66	ei tietoa	Kotalahti, Itkola
3	Paavali Itkonen	3/4	1564–1644	80	ei tietoa	Kotalahti, Itkola
4	Lauri Itkonen	1/3	1604–1657	53	ei tietoa	Kotalahti, Itkola
5	Eskeli Itkonen	1/5	1636–1697	61	ei tietoa	Kotalahti, Itkola
6	Lauri Itkonen	1/5	1655–1709	54	Margareta Laitinen	Kotalahti, Itkola
7	Lauri Itkonen	1/7	1683–1729	46	Inkeri Pulkkinen	Kotalahti, Itkola
8	Lauri Itkonen	1/7	1708–1779	71	Kaarina Laitinen	Kotalahti, Itkola
9	Matti Itkonen	5/10	1747–1815	68	Anna Kauhanen	Kotalahti, Itkola
10	Matti Itkonen	1/4	1778–1848	69	Eeva Stina Laitinen	Kotalahti, Itkola
11	Matti Itkonen	2/4	1803–1864	61	Margareta Loviisa Laakkonen	Kotalahti, Itkola
12	Matti Ville Itkonen	2/8	1827–1903	75	Eeva Kristiina Koivistoinen	Kotalahti, Itkola
13	Aaro Itkonen	2/4	1852–1897	44	Hanna Pesonen	Kotalahti, Itkola
14	Martti Johannes Itkonen	2/9	1885–1955	70	Senni Parviainen	Sääminki, Haukiniemi
15	Matti Abraham Itkonen	2/6	1927–2019	92	Virpi Kuronen	Joensuu
16	Vesa Tapio Itkonen	2/2	1958–		Tarja Keränen	Helsinki
17	Hanna Inkeri Itkonen	1/4	1982–		Kimmo Lehikoinen	Helsinki
18	Aava Elina Lehikoinen	1/3	2009–			Helsinki

Itkoset,vaakunaselitys

Alaosa symbolisoi kantaisän pakanallisia uhreja uhrikivellä. Tältä pohjalta alkaa suvun kehitys läpi raskaitten vaino- ja sotavuosien maatalous-yhteiskunnan kautta kohti nykyaikaa. Vaakunan on suunnitellut Salme Eriksson v. 1984. Oikeus käyttää vaakunaa on Itkosten Sukukunta ry:llä ja sen jäsenillä

Itkosten uhrikivi

Tarinassa mainittu oikea UHRIKIVI sijaitsee Itkosten sukuseuran omistamalla muinaismuistolain perusteella rauhoitetulla alueella. Vieraile kivellä ja koe Itkosten 500-vuotinen jatkumo Leppävirran Kotalahdessa. Itkosten sukukunnan nettisivuilta löytyy lisää tietoa niin uhrikivestä kuin myös muista Itkosten sukuun liittyvistä asioista. Nettisivuilla on myös saapumisohje uhrikivelle.

Tutustu: itkoset.fi